hun bekeering roemen, telkens hun geloof in den steek laten als 't op het levensverkeer met hun familieleden aankomt. Dan moet, ge ziet het telkens, Jezus voor de familie wijken, maar mag de familie niet wijken voor Jezus. Toch is dit slechts een verachtering door zwakte van het geloof. Neemt ge daarentegen de getrouwen, die zich aan Gods Woord vastklemmen, en niet dulden dat hun familie of het maatschappelijk leven hen van Jezus aftrekt, dan komt de martelaars-gestalte op. D. w. z. dat 't dan juist de trouwe geloovigen zijn, die in hun levenslot bijna aldoor lijden, en niet vooruit gaan, maar achteruit gezet worden. Zie het maar aan de apostelen. Zoo goed als allen hebben hun geloof en hun belijdenis met den prijs van hun leven bekocht.

Welnu, dat is het waarop de apostel Paulus ook in 1 Cor. XIII wijst, als hij tegenover elkander stelt, en welke de gesteldheid en de toestand van de trouw geloovigen hier beneden is, en wat deze gesteldheid der heerlijkheid, eens worden zal in de eeuwige volzaligheid. De apostel gebruikt hier 't beeld van iemand, die vlak bij een heerlijk landschap verkeeren mag, maar 't nog niet met open oog aanschouwen kan. Wat hij er alleen nog maar van te zien krijgt, is niet de rijkdom van de Goddelijke natuur zelve, maar 't beeld er van dat geworpen wordt in een spiegel. Nu is wat ge in een spiegel ziet, altoos voor een deel onzuiver. Ge ziet uw lieve kind tienmaal liever in 't eigen levensgelaat, dan dat ge dat gelaat van uw lieve kind in een spiegel opvangt. Het beeld in den spiegel leeft nooit zoo, en spreekt nooit zoo, als 't kindergelaat zelf. Dit gaat nu zelfs nog door, nu we zoo prachtige spiegels bezitten, dat ze ons tegenglanzen. Maar veel sterker nog was dit in de dagen van Paulus. In dien tijd toch leken de spiegels van verre niet in glans en klaarheid op onze huidige spiegels van de uitnemendste soort. De spiegels uit dien tijd waren klein in omvang en gaven slechts een donker beeld van wat ze afspiegelden. Vandaar dat de apostel zegt, dat het beeld in zulke spiegels ons toegeworpen, een duistere rede« gaf. Nu is dit woord »rede« thans voor ons minder verstaanbaar, en het zou ons duidelijker toespreken als er stond: Nu zien we in den spiegel een duister beeld. Doch dit daargelaten, is de zaak zoo duidelijk als 't slechts hoeft. De apostel komt ons hier betuigen, dat aan deze zijde van het graf, na onze wedergeboorte en bekeering, het leven om ons heen zich niet anders aan ons voor kan doen, dan in onvolkomen en hoogst gebrekkigen vorm. Vandaar zijn vergelijk met het kindzijn. „Toen ik zelf een kind was, zoo boekstaaft hij zijn gedachte, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, en overleide ik als een kind; maar toen ik een man geworden was, zoo heb ik te niet gedaan wat des kinds was". En zoo nu stond 't ook hier, zoo we vergelijken onzen huidigen toestand met den toestand die ons in de eeuwigheid wacht. Eens, in die eeuwigheid, zal ons zielsoog de volle zalige eeuwigheid aanschouwen, maar vooralsnog is dit niet het geval. We zijn wel niet verstoken van een indruk van het heerlijke, maar we zien 't nog niet in volle klaarheid voor ons. We vangen er thans nog slechts het beeld van op als in een spiegel, en zien 't daarom wel, maar in zeer gedempten vorm.

Eens echter komt aan dien halfslachtigen, belemmerenden toestand een einde, en dat zal zijn in de eeuwigheid; en dit drukt de apostel dan aldus uit, dat hij zegt: »Nu ken ik nog maar ten deele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ik ook gekend ben«. En dit nu op het Goddelijke zelf overbrengend, drukt hij dit aldus uit, dat hij nu 't Goddelijke nog slechts als in een spiegel opvangt, maar dat hij in de eeuwige zaligheid God kennen zal *»als van aangezicht tot aangezicht«*. Zoo is en het lijden van den gelooviga hier op aarde, en tegelijk zijn volle heerlijkheid in de eeuwige toekomst, verklaard. Hier, zoo zegt hij in vs. 9, kennen wij nog slechts ten deele, en wij profeteeren nog slechts ten deele, doch wanneer het volmaakte, d.i. de eeuwige volzaligheid, zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten deele was te niet gedaan worden. De principieele tegenstelling spreekt zich alzoo klaar en duidelijk uit. Wie gelooft, d.w.z. wedergeboren en bekeerd is, zal bij trouwe belijdenis, het hier op aarde allicht pijnlijker hebben dan de ongeloovige. Er is wel opstanding, die ook voor hem uit de Verrijzenis van Christus uitvloeit, maar die opstanding heeft nog alleen in zijn innerlijk wezen plaats gegrepen, en de wereld om hem heen is nog gebleven wat ze was. Tusschen die wereld en zijn innerlijk wezen is alzoo de harmonie nog minder geworden dan ze eertijds was. Is hij nu getrouw, en aarzelt hij in niets om voor zijn verrezen Heiland uit te komen, dan zal dit hem geestelijk verrijken, maar uitwendig in moeite brengen, en hem, in stee van heerlijkheid, veel lijden en droefenis berokkenen, ja ten slotte het martelaarschap over hem doen komen. Het kind der wereld drinkt dan zijn wereldgenietingen in, maar het kind van God derft zelfs den vrede en de ruste hier beneden.

Toch deert dit hem niet.

Immers juist uit zijn Verrezen Heiland vloeit hem, zoo vaak dit noodig is, de geestelijke kracht toe om staande te blijven, in veel klaarder besef dan een ontrouw belijder ervaart, en dan ziet hij, wat heil uit Christus opstanding ook hem toevloeit. Het leven van Gods kind straalt van Boven uit. Het straalt hem toe niet in zijn uitwendig levenslot, maar in het verborgene van zijn zielsleven. En juist daardoor wordt in dit verborgen zielsleven de kracht geboren, om alle geweld en bitterheid der wereld te weerstaan. En zoo doorziet ge den drieërlei zegen die uit Christus' verrijzenis ons toevloeit. Allereerst het uitzicht, de belofte en de toezegging, dat het met dit leven niet ten einde gaat, maar dat na de beëindiging van dit leven en den dood, een ander en veel heerlijker leven ons is toegezegd. In de tweede plaats de zekerheid, dat de Verrezen Heiland van uit den hemel ons gadeslaat, kent, sterkt en staande houdt, en eenmaal bij ons sterven den doorgang zal geven naar het Vaderhuis. Maar dan ook in de derde plaats, dat we het nieuwe leven niet eerst wachten na den dood, maar reeds hier 't aan onze wedergeboorte danken, en reeds innerlijk genieten kunnen, maar dat dit goddelijk genot ons wel te staan kan komen op verdrukking van de zijde de wereld, maar dat ook onder die verdrukking de Verrijzenis van Jezus ons sterken blijft en ons, al ware het in de Martelaarskroon, dat hoogere doet vinden, wat in de Opstanding van onzen Heiland voor elk geloovige besloten lag.

Dr. A. K.

„Mij dorst".

[GOEDE VRIJDAG 1916].

> Hierna Jezus, wetende dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zoude vervuld worden, zeide: Mij dorst.
> Johannes 19 : 28.

Het vat vol edik was niet opzettelijk voor Jezus, en voor hem alleen, naar Golgotha meegenomen. Het hangen aan het kruis verwekte gemeenlijk bij allen die er toe veroordeeld waren, een sterken, toenemenden dorst. En als de bewakers van het kruis dan merkten, dat de kruisling het niet langer uit kon houden, doopten ze in het vat met edik een spons, en brachten dan die bevochtigde spons aan de lippen van den lijder, die aan het kruis hing, opdat deze er het vocht, tot stilling van zijn dorst, uit op zou zuigen.

Die vraag om edik behoefde dan ook niet zeer luid te geschieden. De soldaten zaten vlak bij het kruis op den heuvel neder. Ze konden dus ook het zachtste woord vernemen dat van den gekruiste uitging.

Zoo hebben we het ons dan ook bij Jezus niet voor te stellen, alsof hij met machtige stem dat: »Mij dorst" zou hebben uitgeroepen. Veel meer dan een bijna zachte toeroep aan de soldaten zal 't wel niet geweest zijn.

Wat Jezus vooral met indrukwekkende stem wilde uitroepen, was 't: »Het is volbracht". Nu kan toch moeilijk beweerd, dat er meer vrije stem vereischt werd, om te roepen: »Mij dorst", dan om te betuigen: »Het is volbracht". Wordt ons nu bericht, dat Jezus om leniging van zijn dorst vroeg, om te roepen: »Het is volbracht", dan moet het onderscheid gelegen hebben in de zachtere of hardere stem, waarmee deze beide Kruiswoorden zijn uitgeroepen.

Was de dorst zoo hevig, dat Jezus over zijn stem niet meer beschikte, dan is het begrijpelijk, hoe Jezus dat »Mij dorst", met een stem die bijna niet meer kon, op half zachte wijs aan de soldaten heeft toegeroepen, en dat hij eerst na de edik genomen te hebben, weer vrijer over zijn stem beschikken kon.

Johannes zegt 't dan ook uitdrukkelijk, dat Jezus, na den edik genomen te hebben, dat »Het is Volbracht« uitriep *met groote stem*.

Dat roepen »Mij dorst« staat daarom met de overige Kruiswoorden niet op één lijn. Alleen met het: »Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten!« komt 't overeen.

Jezus lijden moest wel van tweeërlei aard zijn, een lijden naar het *lichaam* en een lijden naar de *ziel*. Dat zielelijden nu kwam tot uiting in den uitroep: Waarom hebt Gij mij verlaten, en daarnaast sprak het lichamelijk lijden in dit klagen: »Mij dorst«. De vijf overige Kruiswoorden hadden geheel andere strekking. Ze brachten of zegen, gelijk in 't toezeggen: »Heden zult Gij met mij in het paradijs zijn!« óf betuiging van mededoogen: Vader, vergeef het hun!, of eindelijk een vertroosting: »Vrouwe, zie uw zoon!« En bij deze vijf voegde zich dan de twee heilige kreten van triomf in 't »Het is volbracht«, en in 't »Vader, in uwe handen beveel ik mijn geest!«

Schijnbaar daalt, zoo bezien, het: »Mij dorst« tot de laagste orde. Het was toch op zich zelf niet anders dan een half aemachtige uiting, om eer hij sterven ging en zijn triomfkreet zou uitroepen, de tong en de lippen te bevochtigen.

Het Kruislijden had Jezus in heel 't zenuwleven, en zoo ook bij de ademhaling in de keel zoo overmachtig aangegrepen, dat Jezus feitelijk zijn stem kwijt was, en nog wel eenig geluid geven, maar niet meer spreken, laat staan nog overluid roepen kon.

Er stond om 't Kruis heen een niet zoo kleine schare. Eerst vlak bij het Kruis de officier met zijn manschappen. Dan verdrongen zich om Golgotha de priesters en de Farizeeën, en in de derde plaats stonden, op zekeren afstand, de scharen die hem uit Jerusalem gevolgd waren, en onder deze een klein aantal van Jezus vrienden en vriendinnen. Om deze geheele schare te bereiken, was alzoo zekere verheffing van stem noodig. Hiertoe nu was Jezus, toen de dorst hem hand over hand meer kwelde, niet meer in staat. En daar Hij nu zijn laatste Volbracht zoo overluid wilde uitroepen, dat zelf de verstaf-staanden van zijn vrienden het konden opvangen, vroeg hij eerst om den edik om zijn tong en keel weer vrij te maken, en vandaar de uitroep: »Mij dorst".

Op zich zelf greep hier alzoo niets anders plaats dan wat bij elke kruisiging gewoon was, en zonder aarzeling mag aangenomen, dat ook de twee medekruiselingen nu en dan om den edik met hysop zullen geroepen hebben.

Alleen maar, bij Jezus lag hierin een dieper ingaande beduidenis, wat ge het beste voelt zoo ge herleest, wat dezelfde Evangelist ons bericht over Jezus als het »Eeuwige Woord«. »In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God!« Ook nu toen Jezus' als mensch in ons menschelijk leven optrad, was 't woord dat van hem uitging, het groote Evangelie dat hij aan de wereld brengen kwam. Heel de Schepping was niet anders geweest, dan 't zichtlijke inkleeden van wat van alle eeuwigheid in dat Eeuwige Woord besloten lag. Ook bij ons is wat we zingen of spreken in het woord, de uitdrukking van 't diepste dat in ons wezen wortelt of omgaat. Wat onder alle schepsel op deze aarde ons kenmerkt, komt tot de hoogste uiting in het woord. En waar nu de Zone Gods die zelf het eeuwige Woord was, als onzer één onder ons optreedt, daar is zijn *woord* de hoogste levensuiting die uit hem opwelt. En dit *woord*, de macht over dit *woord*, in Jezus te knakken, was deswege zoo bange ergernis.

Juist dit nu lag in den smadelijken dood, dien de onheilige en verloren wereld Jezus aandeed, als vanzelf besloten. Was bij Jezus het *Woord* het hoogste, ook dat *Woord* moest Jezus aan dit Kruis ontnomen worden. En hierom nu was het, dat in dien uitroep: »Mij dorst" een zoo overweldigende krenking van Jezus heiligen persoon lag.

Aan hem, die zelf 't Eeuwige Woord was, en uit wien alle heilige sprake ook in ons menschen vaart, hem zou nu zelf het *woord* ontnomen worden; ontnomen door hem in het orgaan der sprake zelf aan te tasten.

In het dorsten aan het Kruis werd demonisch beslag zelfs op Jezus' sprake, taal en woord gelegd.

En daarom nu was reeds in de Psalmen dat dorsten van den Messias voorspeld, en kon ook dat bange: »Mij dorst" op Golgotha niet uitblijven.

Dr. A. K.

Amsterdam, 7 April 1916.

Nu de voorstellen der Bevredigingscommissie in zake het onderwijs publiek zijn gemaakt en heel de Christelijke pers over deze voorstellen haar oordeel heeft geuit, blijkt wel, dat de arbeid dezer Commissie niet ongelukkig is geweest en ons metterdaad zelfs een goed stuk vooruit heeft gebracht op den weg die naar de door alle partijen zoo gewenschte pacificatie leidt.

Indien deze voorstellen worden aangenomen, zal de financieele gelijkstelling van het openbaar en het christelijk lager onderwijs verkregen zijn, en die gelijkstelling wordt geschonken zonder dat daaraan, althans voorzoover we voorloopig kunnen oordeelen, te bezwarende voorwaarden voor het christelijk onderwijs verbonden zijn. Tweeërlei zal dientengevolge bereikt worden. Vooreerst, dat straks aan onze Christelijke onderwijzers een even hoog salaris zal uitgekeerd worden als aan de openbare onderwijzers en dat salaris zóó zal geregeld worden, dat daarmede hun een behoorlijke levenspositie wordt verzekerd. En ten tweede, wat ons niet minder waard is, dat het Christelijk onderwijs nu vrij de vleugen zal kunnen uitslaan en geen geldgebrek meer een beletsel zal wezen om een Christelijke School op te richten. Vooral in onze groote steden zal dientengevolge een groote uitbreiding van de Christelijke scholen te wachten zijn. Dat men ook van linksche zijde bereid bleek hiertoe mede te werken — slechts één lid der Commissie had bedenkingen — toont, dat er metterdaad bereidwilligheid was om aan de zoo dikwijls geuite grieven van ons Christelijk volksdeel tegemoet te komen. Vergelijkt men in dit opzicht, hoe de positie van het liberalisme tegenover de Christelijke School was onder het regime van Kappeyne van de Coppello, dan kan met groote dankbaarheid dezen omkeer in de overtuiging worden geconstateerd. Toen was heel de toeleg om door finantieele bevoorrechting van de openbare school en door al zwaarder lasten, die aan de Christelijke School werden opgelegd, deze laatste den strijd om het bestaan schier onmogelijk te maken. Thans wil men een vrije en eerlijke concurrentie, doordat aan beide scholen gelijke financieele hulp door den Staat zal worden geboden. Aan het onrecht, dat ons was aangedaan, zal een einde worden gemaakt, en hetgeen in dezen strijd prikkelde en ergerde, zal daardoor worden weggenomen. En een periode van nieuwen opbloei en krachtsontwikkeling van ons Christelijk onderwijs zal van de aanneming dezer voorstellen ongetwijfeld het gevolg wezen.

In zooverre is er dus voor ons zeer zeker reden om met den arbeid dezer Commissie tevreden te zijn, en verdient zij de hulde die haar werd toegebracht.

Toch dient tevens duidelijk te worden uitgesproken, dat door den arbeid dezer Commissie ons ideaal niet bereikt is geworden.

Voorcerst is onze strijd op schoolgebied nooit alleen en zelfs niet in de eerste plaats gegaan om financieele gelijkstelling, maar om de leuze: *de vrije school regel en de staatsschool aanvulling*. Waarom dit beginsel niet van liberale zijde aanvaard zou kunnen worden, is ons nog altoos niet duidelijk. Zoolang het liberalisme meende de éene nationale school voor heel het volk in stand te kunnen houden, was het begrijpelijk, dat men de staatsschool tot regel wilde stellen. Maar nu men gezien heeft, dat dit onmogelijk is en daarom aan de vrije school gelijk recht wil geven, is er ook geen enkel bezwaar meer, om deze leuze van Groen over te nemen. De *vrije* school wil toch volstrekt niet zeggen de *Christelijke* school, maar een school die door de ouders wordt opgericht en waar zij bepalen in welken geest het onderwijs zal gegeven worden. Een vrije school kan dus evengoed neutraal als christelijk, modern als confessioneel, socialistisch als antirevolutionair zijn. Nu is het ongetwijfeld waar, dat de Commissie het dogma van de alleenzalig makende staatsschool niet onbelangrijk verzwakt heeft, doordat ze voorstelt in alinea 1 van Art. 192 der Grondwet: »het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regeering", het woord *openbaar* te schrappen, en in de derde alinea: »er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven", de woorden in te voegen: »gelegenheid tot het ontvangen van" maar de staatsschool blijft met dat al toch de eerste plaats innemen, en wie de thans ontworpen redactie vergelijkt met hetgeen de Grondwets-herzieningscommissie onder het kabinet-Heemskerk voorstelde, voelt toch welk een principieel verschil er tusschen beide redacties is.

En niet minder ernstig is onze tweede grief, dat de Commissie wat het financieele vraagstuk betreft, wel een radicale en afdoende oplossing brengt voor wat het lager onderwijs aangaat, maar dit niet doet voor het Middelbaar en Hooger Onderwijs. Een verwijt maken we de Commissie zelf daarvan niet, want ze was gebonden aan haar opdracht en kon niet buiten haar boekje gaan. Maar een volkomen bevredigende oplossing van den schoolstrijd biedt haar arbeid daarom niet. Het vraagstuk van het Middelbaar en vooral van het Hooger Onderwijs blijft nog even ernstig aan de orde. En de strijd zal op dat punt onverzwakt moeten worden voortgezet, totdat ook hier ons recht is gedaan.

Natuurlijk dient bij een billijke beoordeeling van den arbeid der Commissie wel rekening te worden gehouden met het feit, dat we geen rechtsch Kabinet en ook geen rechtsche meerderheid in de Tweede Kamer hebben. Zoowel op de saamstelling als op den arbeid dezer Commissie heeft deze politieke constellatie invloed uitgeoefend. Houdt men dat in het oog, dan zal men niet ondankbaar wezen. Onze mannen hebben in deze Commissie gedaan wat ze konden, en aan de vertegenwoordigers der linksche partijen moet de lof worden toegekend, dat zij tot schikken bereid waren. Daardoor is bereikt, dat de voorgestelde regeling met zoo goed als algemeene stemmen werd aangenomen. En in deze verzoeningsgezindheid ligt een profetie voor de toekomst, wier beteekenis we niet onderschatten.

„Secte-scholen".

In het Avondblad van het *Handelsblad* van 17 April komt een artikel voor onder het opschrift: »Op den weg naar bevrediging«, waarin de voorstellen der Bevredigingscommissie worden besproken.

Op den inhoud van dit artikel willen we niet ingaan, maar wel is ons doel te protesteeren tegen den krenkenden naam, waarmede in dit artikel voortdurend het Christelijk onderwijs wordt aangeduid. De Christelijke School wordt genoemd de *secteschool* en het Christelijk onderwijs het *sectarisch* onderwijs.

Nu kan over de beteekenis van het woord *secte* en *sectarisch* geen verschil bestaan. *Secte* staat altoos tegenover *kerk*; het duidt een groep van personen aan, die in onderscheiding van de algemeen aangenomen leer eener Kerk er andere begrippen op na houden, hetzij ze in de Kerk blijven of daarom van de Kerk zich afscheiden. Zoo spreekt men van de secte der Sadduceen en Phariseën onder Israel; en zoo ook van de secte der Wederdoopers, Darbisten, Irvingianen enz. In zoo verre had Groen van Prinsterer volkomen gelijk, toen hij de openbare school een secteschool en wel de secte-school der modernen noemde, want op de openbare school was het modernisme oppermachtig geworden, en het modernisme is geen *Kerk*, heeft zich ook nooit als Kerk voorgedaan, maar is een *secte*.

Maar de bijzondere school, die het Woord Gods aan de kinderen van ons volk brengt en aan de belijdenis van ons algemeen ongetwijfeld Christelijk geloof vasthoudt, een *secteschool* te noemen, toont óf dat de schrijver van dit artikel de beteekenis van het woord secte niet verstaat, óf wel het drukt op het Christendom een schandmerk, alsof dit een secte in ons land zou wezen.

Toen Tertullus, de advokaat van het Joodsche Sanhedrin, voor den rechterstoel van den Romeinschen landvoogd Felix verscheen om Paulus te beschuldigen, noemde ook hij Paulus »een pest, die oproer verwekt onder al de Joden, en een opperste aanvoerder van de *secte* der Nazarenen«.

Paulus protesteerde hier tegen, door te antwoorden: »dit beken ik, dat ik naar dien weg, *welken zij secte noemen*, den God der vaderen alzoo diene, *geloovende alles wat in de wet en de profeten geschreven is*«.

En de Romeinsche landvoogd was althans zoo welwillend, in zijn antwoord dat hatelijke woord van secte te mijden, toen hij tot Paulus zeide: »Als ik nader wetenschap van dezen *weg* zal verkregen hebben, zoo zal ik volle kennis van uwe zaken nemen« (Hand. 24 : 5, 14, 22).

Het *Handelsblad* blijkt het wat zijn terminologie betreft, roerend eens te zijn met Tertullus, den advokaat der Joden. Wij voor ons houden het liever met den Apostel Paulus.

Dominocratie.

Ons Gereformeerde Kerkrecht wil van dominocratie in de Kerk van Christus niets weten. De macht om te beslissen komt nooit toe aan één predikant, maar alleen aan den Kerkeraad, die daartoe wettig is aangewezen. Het bevestigingsformulier van de ouderlingen en diakenen zegt daarom, dat »bij de Bedienaren des Woords mederegeerders gevoegd moeten worden, die met hen te saam één college moeten vormen als een Raad der Kerke, opdat uit de gemeente Gods te meer geweerd worde alle tyrannie en heerschappij, die lichter kan intreden, wanneer bij één alleen of bij zeer weinigen de regeering staat". Inzonderheid geldt dit natuurlijk voor hetgeen in de gemeente de hoofdzaak is, de regeling van de Bediening des Woords en der Sacramenten, want hiervoor is altoos heel de Kerkeraad verantwoordelijk. Deze toch heeft toe te zien, dat het Woord zuiver bediend wordt en de Sacramenten heilig worden gehouden. Vandaar dat de Dordtsche Kerkenorde in Artikel XV bepaalde, dat »niemand in een andere Kerk eenige predikatie zal mogen doen of de Sacramenten zal mogen bedienen *zonder bewilliging van den Kerkeraad* aldaar.« De Kerkeraad, die de verantwoordelijkheid draagt, moet ook beslissen, voor wien hij den kansel wil openstellen.

In de Hervormde gemeente te Amsterdam stoort men zich aan deze grondbeginselen van ons Gereformeerd Kerkenrecht al zeer weinig. Een der predikanten aldaar meent, dat zijn Kerkeraad niet goed handelt door niet aan de modernen de gelegenheid te geven, dat zij regelmatig een predikant van hun beginselen kunnen hooren. De Kerkeraad daarentegen is van oordeel, dat hij dit niet doen mag, omdat hij op den kansel alleen mag toelaten, wie het Evangelie van Christus verkondigt. Bij dit conflict van overtuigingen gaat bedoelde predikant nu geheel eigenmachtig te werk en laat op geregelde tijden moderne predikanten optreden in de predikbeurten, die door hem moesten worden vervuld. En de Kerkeraad staat hiertegenover machteloos. Natuurlijk, want de oude Kerkenorde onzer Gereformeerde Kerken is in de Hervormde Kerk reeds allang afgeschaft en de Kerkeraad leeft onder de heerschappij van de reglementen der Hervormde Synode, waarin wel gezorgd is, dat bedoelde bepaling er niet in voorkwam. *Dominocratie* toch wordt door de Hervormde Synode niet gekeerd, maar juist geëerd en beschermd.

Dr. Kromsigt zal nu bij den Kerkeraad een voorstel aanhangig maken om aan dit spel van domineeswillekeur een einde te maken. We zijn nieuwsgierig, hoe dit zal afloopen. Want al neemt de Kerkeraad dit voorstel aan, daarmede is de zaak nog geen stap verder. De recalcitrante predikant zal zich aan dit Kerkeraadsbesluit al even weinig storen. En de Hoogere Besturen — men lette er maar op, of onze profetie niet uitkomt — stellen hem volkomen in het gelijk.

Het gezin bijeen.

In onze groote stadskerken is de maatregel ingevoerd, dat aan de gezinnen gelegenheid wordt gegeven, om, wanneer zij dit verkiezen, in de Kerk bijeen te zitten. Wel doet de invloed van het conservatisme zich ook hier nog gelden, en ziet men nog maar al te veel de vrouwen in het middengedeelte van het kerkgebouw op de stoelen zitten en aan beide zijden op de banken de mannen, terwijl de kinderen, meest zonder opzicht, naar de galerij worden gestuurd, maar menig vader voelt toch, dat deze splitsing in de Kerk niet wenschelijk is en draagt daarom zorg, dat hij vaste plaatsen heeft, waar hij met zijn vrouw en de kinderen saam kunnen zitten. Alleen op de dorpen wil deze goede gewoonte er nog niet in en wordt het nog altoos bespottelijk gevonden ja zelfs door degenen, die met de aanwijzing der zitplaatsen belast zijn, soms onmogelijk gemaakt, dat het gezin in de Kerk bijeen blijft.

Er mag daarom nog wel eens op gewezen worden, dat deze splitsing van het gezin in de Kerk niets voor, veeleer alles tegen zich heeft en daarom door den Kerkeraad ook niet aangemoedigd, maar veeleer tegen moet worden gegaan. Dat men in de Kerk niet alle mannen en vrouwen door elkander laat zitten, is op zich zelf niet af te keuren. Al moest de heiligheid van de plaats elke zondige gedachte en opwelling onderdrukken, toch weet ieder kenner van het menschenhart wel, dat dit helaas niet altijd zoo is. En het is beter elk gevaar in dit opzicht te voorkomen. Maar dit geldt natuurlijk niet ten opzichte van het *gezin*, dat ook in de Kerk als *gezin* saamkomt en daarom liefst saam moet blijven. Daardoor alleen kunnen de ouders toezicht houden op hun *kinderen*, niet alleen om te zien, of zij werkelijk de predicatie bijwonen, maar ook om na te gaan, hoe ze onder de predicatie zich gedragen, en of ze wel met ernst luisteren naar het verkondigde woord. Zendt men de kinderen daarentegen naar de gaanderij, dan zijn ze van het ouderlijk toezicht geheel vrij en leidt dit niet zelden tot ergerlijke tooneelen, er wordt op de gaanderij gelachen en gebabbeld, gekheid gemaakt en gestoeid en soms zelfs onder de bediening des Woords in stilte nog even gerookt. Niet alleen dat de predikant daardoor wordt gehinderd, maar ook de gemeente wordt daardoor ontsticht. Al dit kwaad kan voorkomen, wanneer maar als vaste regel aangenomen wordt, dat de kinderen bij de ouders blijven; niet alleen de zeer jonge maar ook de oudere.

De kinderen des Verbonds.

XXX.

Zoo blijkt dus, hoe volkomen terecht onze Geloofsbelijdenis in Artikel XXXIV zegt, dat »men de kinderkens der geloovigen behoort te doopen en met het merkteeken des verbonds te verzegelen, gelijk de kinderkens in Israel besneden werden op dezelfde beloften, die onzen kinderen gedaan zijn«, aangezien »de doop hetzelfde doet aan onze kinderen hetgeen de Besnijdenis deed aan het Joodsche volk, hetwelk de oorzaak is, waarom de Heilige Paulus den doop noemt de Besnijdenis van Christus«. Ook onze Catechismus geeft in Zondagsafdeeling XXVII denzelfden grond aan voor den kinderdoop, wanneer de onderwijzer zegt, dat »de kinderen door den Doop als door het teeken des Verbonds der Christelijke Kerk ingelijfd en van de kinderen der ongeloovigen moeten onderscheiden worden, gelijk in het Oude Verbond of Testament door de Besnijdenis geschiedt is, voor dewelke in het Nieuwe